

Перехід до нових версій комп'ютерних програм змушує принципово по-новому розглядати схеми організації обліку в цілому і, зокрема, принципи організації роботи облікового персоналу з урахуванням нових можливостей комплексного використання усіх переваг спільної роботи бухгалтерів різних рівнів підпорядкування в єдиній мережі. Перелічені вище особливості сучасної автоматизованої форми обліку слід враховувати як у практиці організації роботи облікового апарату господарських структур, так і в навчальному процесі та формуванні нового покоління навчальної літератури.

Список використаних джерел

1. *Моев В. А.* Бразды управления. Диалог с акад. В. М. Глушковым. — Изд. 2-е, доп. — М.: Прлитиздат, 1977.
2. *Радченко М. Г.* 1С: Предприятие. Практическое пособие разработчика. Примеры и типовые приемы. — М: «1С-Публишинг», 2006.

І. П. Хомин, канд. екон. наук
ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ФОРМУВАННЯМ РЕСУРСІВ ВІДТВОРЕННЯ

Контроль за раціональним використанням ресурсів відтворення на сільськогосподарських підприємствах є одним із важливих засобів, який дозволяє забезпечити виконання цільових програм розвитку виробництва за допомогою економічного механізму. Отже, окреслена проблема має важливе наукове і практичне значення.

Для її вирішення необхідні: розробка кількісних та часових параметрів надходження і використання ресурсів; визначення можливих джерел ресурсів та їх реальної вартості; побудова системи інформаційного моніторингу за станом ресурсів та безперервного контролю за дотриманням нормативних показників; розробка правил, регламентів та процедур використання ресурсів, а також системи їх ефективного використання.

Водночас при здійсненні контролю за формуванням ресурсів відтворення необхідно враховувати, що внаслідок сезонності сільськогосподарського виробництва, надходження продукції, та

її реалізація нерівномірні протягом року. Тому грошові потоки мають таку ж амплітуду коливань, мінімуми й максимуми яких не співпадають з потребами в коштах, що є результатом закономірних, періодично повторюваних нерівномірностей кругообороту виробничих фондів. До того ж це об'єктивно зумовлює більшу потребу у виробничих фондах у розрахунку на одиницю продукції, тому що значна частина вартісних об'єктів використовуються не упродовж періоду її виробництва, а лише протягом робочого періоду (приміром, зернозбиральні комбайни — 10—15 днів).

Через поєднання з іншою специфічною особливістю сільськогосподарства — тим, що період виробництва тут не співпадає з робочим періодом, відбувається суттєвий розрив у часі між відображенням джерел формування ресурсів відтворення і їх реальним утворенням. Цей часовий лаг має різну тривалість не тільки у рослинництві чи тваринництві, але й за окремими видами сільськогосподарської продукції. Наприклад, при виробництві ярих зернових амортизація перетворюється у реальний ресурс відтворення приблизно у серпні-вересні поточного року і максимальний часовий лаг запізнення тут складає сім-вісім місяців. А за озимими культурами він досягає дванадцяти і більше місяців — від вересня минулого року, тобто, періоду посіву озимих зернових, до серпня наступного року — часу реалізації продукції. Такі ж самі відмінності спостерігаються при виробництві молока, яєць, де момент формування цього джерела ресурсів відтворення майже збігається, оскільки продукція реалізується щоденно, на відміну від виробництва м'яса, вовни, меду, часовий лаг формування реальних ресурсів за якими розтягується до року і більше. Це відбувається тому, що відображення такого джерела ресурсів відтворення здійснюється за методом нарахування. Отже виглядає як щомісячне його утворення, хоча насправді такого не відбувається, бо при цьому лише включається у витрати виробництва частина вартості зношених основних засобів.

Основна маса грошових потоків на сільськогосподарських підприємствах формується у вересні-жовтні, у той час, як відтворювальні процеси найбільш інтенсивні упродовж квітня-жовтня. Особливо це відображається на відтворенні будівель і споруд, що зумовлює тривалість часового лага між потребою у ресурсах та їх наявністю. До того ж неспівпадання грошових потоків з реальними потребами відтворення за періодами року зумовлює латентну іммобілізацію коштів, виявити яку абсолютно точно на сільськогосподарських підприємствах зараз практично неможливо, оскільки у сучасному «Балансі» (ф. № 1) відсутня інформація за

сферами використання ресурсів. Це призводить до того, що процес формування й цільового використання ресурсів відтворення протягом календарного року здійснюється стихійно, а після його завершення не завжди можна виправити допущені перекоси щодо іммобілізації коштів, призначених для капітальних інвестицій, та на поточну діяльність підприємств. Водночас є й протилежні факти, коли капітальні інвестиції здійснюються без урахування джерел ресурсів — амортизації та прибутку, що зумовлює вже іммобілізацію коштів, призначених для поточної діяльності, на капітальні вкладення.

Послаблення контролю за таким джерелом формування ресурсів простого відтворення як амортизація, зумовлене внесеними змінами в методику бухгалтерського обліку. Адже за прийнятим у 1999 році Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій вона зміщується зі зносом необоротних активів. В результаті неможливо забезпечити системне визначення такого джерела формування ресурсів простого відтворення, оскільки вона нівелюється внаслідок списання зношених основних засобів чи надходження на підприємство таких, що були до цього в експлуатації.

Отже, забезпечення контролю за раціональним використанням ресурсів відтворення можливе за умови врахування об'єктивних особливостей їх формування.

П. Я. Хомин, докт. екон.наук, професор

М. С. Палюх, канд. екон.наук, доцент

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК УКРАЇНИ

Пошуки шляхів упровадження на підприємствах АПК України внутрішньогосподарського (управлінського) обліку поки що безрезультатні і до нині немає чіткого визначення суті управлінського обліку, яке здебільшого зводиться до буквального перекладу терміна «management accounting».

Частина науковців вважає, що управлінський облік в Україні є в дійсності давно, а підтвердженням цьому є наявність внутрішньогосподарського обліку. Однак, на наш погляд, це не так. Як наголосив академік М. Чумаченко, «у міру збільшення потреби в